

László Károly Gyűjtemény – Dubniczay-palota
8200 Veszprém, Vár u. 29.
Telefon: +36 88 560 507; +36 88 560 508
carllaszlocollection@invitel.hu
www.carllaszlocollection.hu

A XX. SZÁZAD MŰVÉSZETÉNEK SOKSZÍNŰSÉGE

László Károly Gyűjtemény, Veszprém

Magyarország célba ér

A Gyűjtemény az Európai Unió
társfinanszírozásával valósult meg.

A GYŰJTEMÉNY

László Károly gyűjteményének jelentős része elsőként 1996-ban mutatkozott be Magyarországon, nagyszabású műcsarnokbeli kiállítás keretében. A bemutató után tíz évvel, 2006-ban a gyűjtemény közel kétszáz darabja ismét Magyarországra, Veszprémbe került.

László Károly teljes gyűjteménye szerteágazó és sokrétű kollekció, amely időben az elmúlt háromszáz év művészetét öleli fel, tárgycsoportok szintjén a gyűjtemény gerincét adó képzőművészet mellett jelentős iparművészeti, ázsiai, könyvészeti, design, pop-art tárgygyűjteményi és fotógyűjteményi egységekkel.

László Károly a veszprémi kiállításra a legjelentősebbnek ítélt képzőművészeti gyűjteményéből válogatott. A művek a huszadik század három jól

körülhatárolható művészeti korszakára helyeznek hangsúlyt: a tízes–húszas évek avantgárd tendenciáira, a két világháború közötti művészeti törekvésekre és – néhány művön keresztül – az elmúlt fél évszázadban megjelenő új életpályákra, illetve korábbiak folytatására.

A kiállítás súlypontjait többek között olyan magyar művészek alkotásai adják, mint Beöthy István, Bortnyik Sándor, Forbát Alfréd, Huszár Vilmos, Kassák Lajos, Moholy-Nagy László, Mattis-Teutsch János, illetve olyan külföldi művészeké, mint August Herbin, Thilo Maatsch, Marcello Morandini, Francis Picabia, Frantisek Kupka vagy Sascha Wiederhold.

A bemutatott művek egy része a fenti, súlypontokat jelentő alkotók munkásságához képest

kevésbé ismert. E művek – László Károly szándékának megfelelően – gyűjteményében külön hangsúllyal bírnak, és a művészettörténet-írás számára is több figyelemre érdemesek: általuk egy-egy korszak művészetéről alkothatunk árnyaltabb képet.

Bár a Veszprémbe kerülő művek László Károly több ezer darabos gyűjteményének csak kisebb részét képezik, mégis a kiállítás a gyűjtő válogatásában izgalmas keresztmetszetét és értelmezését nyújtja a huszadik századi magyar és nemzetközi művészet néhány fontos összefüggésének és tendenciájának.

A László Károly Gyűjteményt bemutató kiállítás művészeti tanácsadója, kurátora: Sz. Szilágyi Gábor művészettörténész.

LÁSZLÓ KÁROLY

László Károly 1923-ban Pécsen született. Középiskolai tanulmányait a ciszterciek gimnáziumában végezte, majd a pécsi egyetem orvosi karára iratkozott be. Tanulmányai 1944-ben Auschwitzba való deportálása miatt megszakadtak. Több lágert is megjárva a háború utolsó napjaiban Theresienstadtban szabadult fel.

1945-ben Bázélbe költözött, ahol folytatta orvosi tanulmányait, később Zürichben Szondi Lipót tanítványa lett. Érdeklődése a pszichológia mellett – az ötvenes évektől a Pszichoanalitikus Társaság tagja – különböző művészeti irányzatok felé fordult, színdarabokat írt, saját szintársulatot is alakított, és művészarabjai tanácsára

műkereskedelemmel kezdett foglalkozni. Műgyűjteményét ebben az időszakban alapozta meg, könyveket, folyóiratokat adott ki, többek között a *Panderma* és a *Radar* című lapokat, illetve 1982-ben a *No future* című dokumentumgyűjteményt. Bazon Brockkal *Ausstellung von Nichts (Kiállítás a semmiről)* címmel tárlatot rendezett Hamburgban. A hippimozgalmat több ismert tagjával is kapcsolatba került.

A huszadik század alkotói, művészei közül László Károly sokakkal személyes kapcsolatban volt: William Burroughs, Jean Cocteau, Christo, Allan Ginsberg, Patricia Highsmith, Robert Mapplethorpe, Andy Warhol, illetve a magyar alkotók

közül Kassák Lajos, Ligeti György, Tamkó Sirató Károly, Victor Vasarely – néhány név az említendő sokak közül.

László Károly életéről és gyűjteményéről számos dokumentumfilm és könyv készült, önéletrajzi írása *Az út Auschwitz felé – tóparti nyaralás* címen jelent meg.

A DUBNICZAY-PALOTA TÖRTÉNETE

A Dubniczay-palotát 1751-ben Dubniczay István kanonok építtette. Az épület – a vár középpontjában, a püspöki palotával szemben – Veszprém egyik legszebb emléke.

A palotát története során többször átépítették, így mai állapota több építési periódus nyomát őrzi. A Dubniczay-ház telkén átépítés nyomait őrző várfalakat tártak fel, köztük az 1500 körüli rondellához tartozó vastag, külső falat. Ezek bizonyos mértékig meghatározták a barokk palota későbbi kialakítását.

A 18. század közepén Dubniczay István kanonok püspöki parancsra egytraktusos, egyemeletes házat építtetett, aszimmetrikus „U” alaprajzzal. Az „U” alakú beépítést a 19. század közepén, a völgy felőli oldalon, klasszicista épületszárnyal zárták be, így vált a telek átmenetileg keretes beépítésűvé. A nyugati szárny

eredeti formáját a 20. század elején történt bontáskor kapta vissza, kinyitva és szabaddá téve az udvart a megnyíló panoráma felé.

A palotában a restauráció során jó állapotú, aprólékosan kidolgozott díszítőfestéseket tártak fel. Ezek alapján megállapítható, hogy az első festési periódusban fehér meszelés borította a szobák falát, a későbbi díszes kifestés pedig Dubniczay kanonok valamelyik – eddig még nem azonosított – utódjának megrendelésére készült. Minden szoba festése eltérő: van köztük brokátapéta-utánzat; márványlábazatos faltükrökkel díszített; csíkos mintázatú; a középtengelyben lévő szoba falain pedig a 18. század második felében igen divatos egzotikus madaras tájképpábrázolás (pálmafák, sások, liliomok) láthatók.

Az épületben a veszprémi Művészetek Háza fenntartásában 1983-tól 2005-ig, a rekonst-

rukció kezdetéig kortárs alkotók műveit bemutató Várgaléria működött, számos kiemelkedő hazai és nemzetközi művész bemutatkozására adva lehetőséget.

A palotában jelenleg két gyűjtemény látogatható. A veszprémi Művészetek Háza szervezetében működő László Károly Gyűjtemény, amely az emeleti termekben és az északi szárny tetőterében kapott helyet. A Várgalériában időszaki kiállítások látogathatók.

A déli oldalon, az eredetileg magtárként szolgáló helyiség mellett rendezték be a Tegelariumot, a Magyar Építőipari Múzeum Tégelgyűjteményét. A Tegelarium kiállítótere a főépület utcai homlokzatsíkjától a várfalig húzódó pincerendszerben, a magtárban és az új fogadóépületben kaptak helyet.

A REKONSTRUKCIÓ

A Dubniczay-palota felújításának története 1997-ben kezdődött. Veszprém Megyei Jogú Város ekkor írt ki tervpályázatot az épület teljes rekonstrukciójára, átalakítására.

A győztes pályázat tervezői, Karácsony Tamás, Kern Orsolya és Klobusovszki Péter kaptak megbízást a terv elkészítésére. Az eredeti pályázati kiírás szerint a felújítás után a palotában kapott volna helyet a veszprémi „Európa-ház”, a Várgaléria és a Magyar Építőipari Múzeum Tégelgyűjteménye.

A későbbiekben a tervek több változáson is át estek, az „Európa-ház” kialakításának gondolatát elvetették, és a rekonstrukció időpontja is eltolódott. 2002-ben döntött el, hogy a felújítás után a Dubniczay-palota – a Művészetek Háza egységként – ad majd otthont a László Károly Művészeti Gyűjtemény közel kétszáz darabját bemutató állandó kiállításnak. A palota felújítása 2005

tavasán indult és 2006 nyarán fejeződött be. A beruházás az Európai Unió társfinanszírozásával, a Nemzeti Fejlesztési Terv keretében a Regionális Fejlesztés Operatív Program projektjeként valósult meg. A felújítás és a kiállítás megszervezésének teljes költsége: 736 millió forint, ebből 718 millió forint vissza nem térítendő Uniói támogatás.

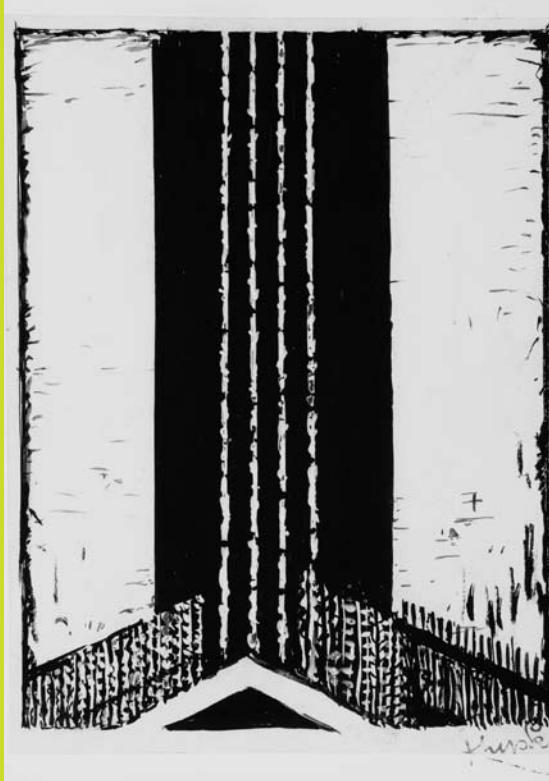
A projekt előkészítésében és végrehajtásában részt vettek: Polgármesteri Hivatal: Asztalos István, Józán György, N. Jakab Ibolya, Németh László, Sarkady Attila, dr. Temesvári Balázs Művészetek Háza: Fenyvesi Ferenc, Hegyeshalmi László Tourinform Iroda: Lőrincz Katalin

Köszönjük a KDRFÜ, a VÁTI, a Pannon Egyetem Turisztikai Tanszéke és Veszprém M. J. V. Polgármesteri Hivatala irodáinak közreműködését.

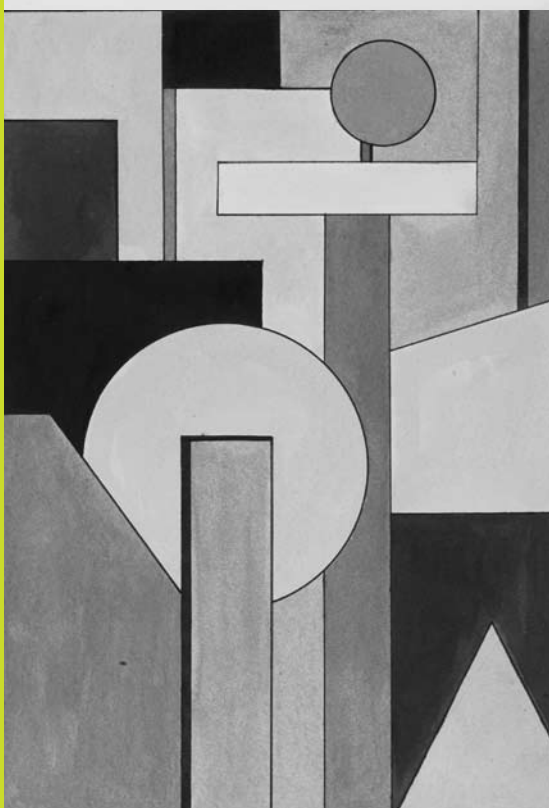
A tervezés fázisai:
1997: országos tervpályázat
1998: I. engedélyeztetési terv
2002: II. engedélyeztetési terv
2003–2006: III. engedélyeztetési terv, kiviteli terv, belsőépítészeti terv

Az építés ideje:
2005. április – 2006. augusztus

Megbízó:
Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata
Generáltervező: Karácsony Építész Iroda Kft.
Építész, belsőépítész: Karácsony Tamás DLA, Kern Orsolya, Klobusovszki Péter
Régészet: Kralovszky Alán, Rainer Pál
Vezető restaurátor: Jeszeniczky Ildikó
Kivitelező: Vemévszer Építő- és Szerelőipari Kft.
Épületrégész konzulens: László Judit

Francisek Kupka: Kompozíció

Kassák Lajos: Kompozíció, 1921

Beöthy István: Aranyos, 1949

Sascha Wiederhold: Kikötő (részlet)